Judikatūras krājums

TIESAS RĪKOJUMS (pirmā palāta)

2013. gada 14. novembrī*

Direktīva 93/13/EEK — Tiesas Reglamenta 99. pants — Patērētāju līgumi — Hipotekārā aizdevuma līgums — Piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūra — Valsts izpildes tiesas kompetence — Negodīgi noteikumi — Vērtēšanas kritēriji

Apvienotās lietas C-537/12 un C-116/13

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 1 de Catarroja* (Spānija) un *Juzgado de Primera Instancia n° 17 de Palma de Mallorca* (Spānija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2012. gada 15. novembrī un 2013. gada 26. februārī un kas Tiesā reģistrēti attiecīgi 2012. gada 26. novembrī un 2013. gada 11. martā, tiesvedībās

Banco Popular Español SA

pret

Maria Teodolinda Rivas Quichimbo,

Wilmar Edgar Cun Pérez (C-537/12)

un

Banco de Valencia SA

pret

Joaquín Valldeperas Tortosa,

María Ángeles Miret Jaume (C-116/13).

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits, M. Bergere [*M. Berger*] un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu lemt, izdodot motivētu rīkojumu atbilstoši Tiesas Reglamenta 99. pantam,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvu 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.).

2 Šie lūgumi ir iesniegti saistībā ar divām tiesvedībām starp, pirmkārt, *Banco Popular Español SA* (turpmāk tekstā – "*Banco Popular*") un *M. T. Rivas Quichimbo* un *W. E. Cun Pérez*, kā arī, otrkārt, starp *Banco de Valencia SA* (turpmāk tekstā – "*Banco de Valencia*") un *J. Valldeperas Tortosa* un *M. Á. Miret Jaume* par nesamaksāto parādu, kas izriet no starp šīm pusēm noslēgtajiem hipotekārā aizdevuma līgumiem, atgūšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 93/13 preambulas sešpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

"tā kā [..] pārdevēju vai piegādātāju var uzskatīt par godprātīgu, ja tas izturas godīgi un līdzvērtīgi pret otru līguma pusi, kuras likumīgās intereses tam jāņem vērā."

4 Šīs direktīvas 3. pantā ir noteikts:

"1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

2. Noteikumu vienmēr uzskata par tādu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, ja tas sastādīts jau iepriekš un patērētājam tādēļ nav bijusi iespēja iespaidot to saturu, jo īpaši saistībā ar iepriekš noformulētiem standartlīgumiem.

[..]

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem."

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punktu:

"Neskarot 7. pantu, līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs."

6 Šīs pašas direktīvas 6. panta 1. punkts ir izteikts šādā redakcijā:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

7 Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka patērētāju un konkurentu interesēs pastāv adekvāti un efektīvi līdzekļi, lai novērstu negodīgu noteikumu ilgstošu izmantošanu pārdevēju vai piegādātāju ar patērētājiem noslēgtos līgumos."

8 Šīs direktīvas pielikuma 1. punktā ir uzskaitīti tās 3. panta 3. punktā minētie noteikumi. Šī pielikuma teksts ir šāds:

"1. Noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir šādas:

[..]

e) pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju;

[..]

g) ļaut pārdevējam vai piegādātājam pārtraukt beztermiņa līguma darbību bez pamatota paziņojuma, ja vien šādai darbībai nav nopietns pamats;

2. Šā pielikuma 1. punkta g), j) un l) apakšpunkta darbības joma

a) Šā pielikuma 1. punkta g) apakšpunkts neskar noteikumus, ar kuriem finanšu pakalpojumu piegādātājs atstāj sev tiesības bez paziņošanas vienpusēji izbeigt beztermiņa līguma darbību, ja tam ir pamatots iemesls, ar nosacījumu, ka šim piegādātājam ir nekavējoties par to jāinformē otra līguma puse vai puses.

[..]."

Spānijas tiesības

9 Spānijas tiesībās patērētāju aizsardzība pret negodīgiem noteikumiem sākotnēji tika reglamentēta 1984. gada 19. jūlija Vispārējā likumā 26/1984 par patērētāju un lietotāju aizsardzību (*Ley General* 26/1984 para la Defensa de los Consumidores y Usuarios; 1984. gada 24. jūlija *BOE* Nr. 176, 21686. lpp.).

10 Šis likums vēlāk tika grozīts ar 1998. gada 13. aprīļa Likumu 7/1998 par vispārīgiem līgumu noteikumiem (*Ley* 13/1998 sobre condiciones generales de la contratación; 1998. gada 14. aprīļa *BOE* Nr. 89, 12304. lpp.), ar kuru Direktīva 93/13 tika transponēta Spānijas valsts tiesībās.

11 Visbeidzot Vispārējais likums 26/1984, kas grozīts ar Likumu 7/1998, tika kodificēts ar Karaļa 2007. gada 16. novembra Likumdošanas dekrētu 1/2007 par Vispārējā likuma par patērētāju un lietotāju aizsardzību un citu tiesību aktu pārskatīšanu (*Real Decreto Legislativo* 1/2007 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias; 2007. gada 30. novembra *BOE* Nr. 287, 49181. lpp.).

12 Saskaņā ar šī Karaļa likumdošanas dekrēta 82. pantu:

"1. Par negodīgiem tiek uzskatīti visi noteikumi, kas nav savstarpēji apspriesti, un visas tādas darbības, kurām nav dota skaidra piekrišana, kas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku neatbilstību līgumā noteiktajās pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam un lietotājam.

[..].

3. Noteikuma negodīgumu vērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu, kas ir līguma priekšmets, raksturu un visus attiecīgos apstākļus līguma noslēgšanas brīdī, kā arī visus pārējos līguma vai cita līguma, no kā tas ir atkarīgs, noteikumus.

4. Neraugoties uz iepriekšējos punktos minēto, katrā ziņā negodīgi ir tādi noteikumi, kuri atbilstoši 85.–90. pantā paredzētajam:

a) piesaista līgumu pārdevēja vai piegādātāja gribai,

b) ierobežo patērētāja un lietotāja tiesības,

c) nosaka līgumā savstarpīguma trūkumu,

d) uzspiež patērētājam un lietotājam nesamērīgas garantijas vai nepamatoti uzliek viņam pierādīšanas pienākumu,

e) ir nesamērīgi saistībā ar līguma noslēgšanu un izpildi vai

f) ir pretrunā kompetences noteikumiem un spēkā esošajiem tiesību aktiem."

13 Civilprocesa likuma (*Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil*), redakcijā, kas bija spēkā pamatlietas ierosināšanas laikā (turpmāk tekstā – "Civilprocesa likums"), III grāmatas IV sadaļas V nodaļā ar nosaukumu "Piedziņas vēršanas uz īpašumu, kas nodrošināts ar hipotēku vai ieķīlāts, īstenošanas kārtība", it īpaši tā 681.–698. pantā, ir reglamentēta piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūra.

14 Civilprocesa likuma 695. pantā ir noteikts:

"1. Šajā nodaļā minētajās tiesvedībās persona, pret kuru ir vērsta izpilde, var celt iebildumus pret izpildi tikai tad, ja tie ir pamatoti ar:

1.ª nodrošinājuma vai nodrošinātā prasījuma dzēšanu, ciktāl tiek iesniegta izziņa no reģistra, kurā apliecināta hipotēkas vai attiecīgā gadījumā ķīlas bez nodošanas valdījumā atcelšana vai samaksas saņemšana, vai nodrošinājuma atcelšanu apliecinošs notariāls akts;

2.ª kļūdu pieprasītās summas aprēķinā, ja nodrošinātais prasījums ir beigu bilance kreditora, kas prasa veikt izpildi, un personas, pret kuru ir vērsta izpilde, savstarpējo saistību aprēķinā. Personai, pret kuru ir vērsta izpilde, ir jāiesniedz sava konta izraksta kopija, un izvirzītais iebildums būs pieņemams vienīgi tad, ja šajā izrakstā atspoguļotais atlikums atšķirsies no tā, kuru ir iesniedzis kreditors, kas prasa izpildi.

[..]

3.ª [..] cita, pirms tiesvedības pamatā esošā nodrošinājuma reģistrēta nodrošinājuma vai hipotēkas [..] esamība, ko apliecina attiecīga izziņa no reģistra.

2. Ja ir izvirzīti iepriekšējā punktā minētie iebildumi, tiesas sekretārs aptur izpildi un uzaicina lietas dalībniekus ierasties tiesā, kas ir izdevusi izpildes rīkojumu. Starp uzaicinājumu ierasties tiesā un attiecīgo tiesas sēdi ir jābūt vismaz četrām dienām. Šajā sēdē tiesa uzklausa lietas dalībniekus, pieņem tai iesniegtos dokumentus un divu dienu laikā rīkojuma veidā pieņem atbilstošu nolēmumu.

[..]."

15 Civilprocesa likuma 698. pantā ir noteikts:

"1. Jebkurš parādnieka, parādnieka, kas ir trešā persona, vai citu iesaistīto personu izvirzīts iebildums, uz kuru nav attiecināmi iepriekšējie panti, tostarp iebildumi, kas saistīti ar dokumenta, no kura izriet parāds, spēkā neesamību, kā arī prasījuma tiesību iestāšanos, prasījuma noteiktību, dzēšanu vai apmēru, tiek izskatīti, pieņemot atbilstošu nolēmumu un neapturot vai neizbeidzot šajā nodaļā paredzēto izpildes procedūru.

[..]

2. Izvirzot iepriekšējā punktā minētos iebildumus vai to izskatīšanas procesa laikā, var tikt lūgts nodrošināt šajā procesā pieņemtā nolēmuma izpildi, ieturot visu vai daļu no summas, kas atbilstoši šajā nodaļā paredzētajam procesam ir jāmaksā aizdevējam.

Tiesa, pamatojoties uz tai iesniegtajiem dokumentiem, liks veikt šādu ieturējumu, ja izvirzītie pamati tiks atzīti par pietiekamiem. Ja prasītājs nav acīmredzami pietiekami maksātspējīgs, tiesai vispirms ir jāpieprasa tam iesniegt pietiekamu nodrošinājumu attiecībā uz nokavējuma procentu samaksu un jebkādām citām iespējamajām kreditora prasībām par zaudējumu atlīdzību.

3. Ja kreditors attiecībā uz summas, kas ieturama saskaņā ar 1. punktā minēto procesu, samaksu iesniedz nodrošinājumu, ko tiesa atzīst par pietiekamu, ieturējums tiek atcelts."

16 Hipotekārā likuma (*Ley Hipotecaria*), kurš bija spēkā pamatlietas faktu norises laikā un kurš ir kodificēts ar 1946. gada 8. februāra dekrētu (1946. gada 27. februāra *BOE* Nr. 58, 1518. lpp.), 131. pantā ir paredzēts:

"Lūguma par hipotēkas atzīšanu par spēkā neesošu sākotnējā reģistrācija vai citi ieraksti, kuri nav pamatoti ar vienu no gadījumiem, kad var tikt apturēta izpilde, tiks atcelti saskaņā ar 133. pantā minēto atcelšanas rīkojumu, ja tie ir izdarīti pēc papildu atzīmes par apgrūtinājuma reģistrēšanu izsniegšanu. Hipotēkas summas samaksu apliecinošais akts nevar tikt reģistrēts, kamēr ar attiecīgu tiesas rīkojumu iepriekš nav tikusi atcelta iepriekš minētā papildu atzīme."

17 Saskaņā ar šī likuma 153.a pantu:

"[..] puses var vienoties, ka izpildes gadījumā maksājamā summa ir summa, kas izriet no aprēķina, ko atbilstoši līgumslēdzēju pušu noteiktajai kārtībai ir veikusi aizdevumu izsniegusī finanšu iestāde.

Pēc līgumslēdzēju pušu noteiktā termiņa vai pēc jebkāda iespējamā pagarinājuma perioda izbeigšanās var tikt veikta piedziņas vēršana uz hipotēkas objektu atbilstoši šī likuma 129. un 153. pantam un analoģiskajiem Civilprocesa likuma noteikumiem."

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-537/12

18 *W. E. Cun Pérez* un *M. T. Rivas Quichimbo* 2005. gada 28. maijā parakstīja aizdevuma līgumu par summu EUR 107 300, kas nodrošināts ar hipotēku, kura uzlikta ģimenes mājoklim.

19 Ar 2009. gada 31. oktobri parādnieki sāka nemaksāt aizdevuma daļas.

20 Tādējādi, lemjot par *Banco Popular* 2012. gada 20. janvārī iesniegto prasību, *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 1 de Catarroja* (Katarohas pirmās instances un izmeklēšanas tiesa Nr. 1) ar 2012. gada 8. februāra lēmumu ļāva uzsākt piedziņu, kas vērsta pret ieķīlāto nekustamo īpašumu, pieprasot parādniekam atmaksāt šādas summas: neatmaksāto pamatsummu EUR 97 667,49 apmērā un procentus un citus izdevumus EUR 17 962,02 apmērā.

21 2012. gada 18. maijā *M. T. Rivas Quichimbo*, kuru pārstāvēja advokāts, kas nozīmēts pēc viņas pieteikuma sniegt juridisko palīdzību, cēla iebildumus attiecībā uz izpildes nolēmumu, it īpaši norādot uz aizdevuma līguma "minimālās procentu likmes" noteikuma negodīgumu, ar kuru kredītiestādei tiek nodrošināta minimālā procentu likme gadījumā, ja par atsauci izmantotā likme noslīd zem noteikta līmeņa, būtībā pārveidojot aizdevumu ar mainīgu procentu likmi par aizdevumu ar fiksētu procentu likmi.

22 2012. gada 10. jūlija tiesas sēdē minētajam advokātam atkārtojot argumentu par attiecīgā līguma noteikuma negodīgumu, *Banco Popular* apgalvoja, ka šis arguments neietilpst Civilprocesa likuma 695. pantā uzskaitīto iebildumu pamatu sarakstā un līdz ar to parādniekam ir jāizmanto procedūra lietas izskatīšanai pēc būtības.

23 Šādos apstākļos ar 2012. gada 15. oktobra lēmumu *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 1 de Catarroja* informēja lietas dalībniekus par savām šaubām attiecībā uz Spānijas procesuālo tiesību saderību ar Direktīvā 93/13 noteikto tiesisko ietvaru, lai tie attiecīgi var iesniegt savus apsvērumus.

24 It īpaši tā norādīja, ka gadījumā, ja aizdevējs piespiedu izpildes veikšanai ir izvēlējies izmantot piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūru, tikai prasības celšana pēc būtības kompetentajā tiesā, kurai nav apturošas iedarbības, ļauj izvirzīt pamatu par aizdevuma līguma, no kura izriet pieprasītais parāds, atsevišķa noteikuma negodīgo raksturu. Šādos apstākļos, ņemot vērā neiespējamību izpildes stadijā vērtēt šo [noteikuma] negodīgo raksturu ne pēc savas ierosmes, ne pēc kāda lietas dalībnieka pieprasījuma, Spānijas tiesai ir ārkārtīgi grūti izlīdzināt starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju pastāvošo nelīdzsvarotību piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā.

25 Spānijas tiesību akti, kuros regulēta šī procedūra, tādējādi varētu apdraudēt Direktīvā 93/13 paredzētās patērētāju aizsardzības efektivitāti.

26 Šis konstatējums izrietot arī no 2012. gada 14. jūnija sprieduma lietā C-618/10 *Banco Español de Crédito* 53. punkta, kurā Tiesa izdarīja tādu pašu secinājumu attiecībā uz maksājuma rīkojuma izdošanas procesuālo kārtību, kāda ir spēkā Spānijā, jo saskaņā ar šo kārtību "tiesai, kas izskata pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu, lai gan tās rīcībā jau ir visi nepieciešamie faktiskie un tiesiskie elementi, ir liegtas visas iespējas pēc savas iniciatīvas *in limine litis* vai kādā citā procesa stadijā vērtēt tirgotāja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietverto noteikumu negodīgumu, ja patērētājs nav cēlis iebildumus".

27 Šādos apstākļos *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 1 de Catarroja* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts normu, ar kuru liedz tiesu iestādei, kas izskata piedziņas vēršanu pret ieķīlāto īpašumu, ko reglamentē 681.–695. pants Spānijas Civilprocesa likumā [..], kā pēc pašas ierosmes, tā arī pēc kādas puses pieteikuma, vērtēt starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgtā līguma noteikuma negodīgo raksturu neatkarīgi no tā, vai pēdējais minētais ir cēlis iebildumus[?]

2) Lai kāda arī būtu atbilde uz šiem jautājumiem – apstiprinoša vai noraidoša – [..], vai Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts normu, kura liedz tiesu iestādei, kas izskata piedziņas vēršanu pret ieķīlāto īpašumu, ko reglamentē 681.–695. pants Spānijas Civilprocesa likumā [..], apturēt šo procesu tad, ja vēlāk ir uzsākta procedūra lietas

izskatīšanai pēc būtības, kurā tiek lūgts pasludināt starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noslēgta līguma noteikuma negodīgo raksturu, ja šis līgums ir izmantots, lai uzsāktu iepriekš minēto piedziņas procesu[?]"

Lieta C-116/13

28 Ar notariāli apstiprinātu 2007. gada 26. jūlija aktu *J. Valldeperas Tortosa* un *M. Á. Miret Jaume* ar *Banco de Valencia* parakstīja hipotekārā aizdevuma līgumu par summu EUR 300 000, lai finansētu ģimenes mājokļa iegādi. Ar šo pašu aktu aizņēmēji ieķīlāja īpašumu kā nodrošinājumu aizdevuma atmaksai.

29 Minētā līguma īpašā noteikumā ar nosaukumu "Hipotekārā kredīta pirmtermiņa atmaksa" bija paredzēta iespēja kredītiestādei vienpusēji lauzt aizdevuma līgumu bez iepriekšējas paziņošanas un pieprasīt neatmaksātās pamatsummas, procentu un citu izdevumu atmaksu gadījumā, ja netiek veikti jebkādi ar līgumu noteiktie maksājumi. Saskaņā ar šo noteikumu banka tostarp varēja lauzt līgumu, sākot jau ar pirmo neveikto ikmēneša maksājumu, neņemot vērā, ka iepriekš parādnieki ir ievērojuši līgumā noteiktās prasības.

30 Tā kā parādnieki nebija veikuši četrus ikmēneša maksājumus attiecīgi no 2012. gada marta līdz jūnijam, *Banco de Valencia* paziņoja, ka ir jāveic kredīta pirmstermiņa atmaksa, un 2012. gada 5. jūnijā uzsāka uz ieķīlāto īpašumu vērstu piedziņas procedūru, lai atgūtu pamatsummu EUR 279 540,58 apmērā un summu EUR 83 862,17 apmērā, kas provizoriski aprēķināta kā kavējuma nauda, kas uzkrāta pēc prasībai pievienotās notāra apstiprinātās parāda summas aprēķina, pie kuras pieskaitītas citas izmaksas.

31 *Juzgado de Primera Instancia nº 17 de Palma de Mallorca* (Palmas de Maljorkas pirmās instances un izmeklēšanas tiesa Nr. 17) kā par izpildi atbildīgā tiesa, izskatot lietu saistībā ar šo procedūru, tāpat kā *Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 1 de Catarroja*, pauda šaubas par Spānijas piedziņas vēršanas uz ieķīlāto īpašumu procedūras atbilstību Direktīvai 93/13. Saskaņā ar šo procedūru kompetentajai tiesai ir liegtas pilnvaras pēc savas ierosmes vērtēt hipotekārā aizdevuma līgumā ietverta noteikuma negodīgo raksturu pirms rīkojuma par piedziņas vēršanu uz hipotēkas objektu izdošanas, jo tās uzdevums, pirmkārt, ir vienīgi formāla izpildraksta un tā pavaddokumentu pārbaude, un, otrkārt, apturēt uz ieķīlāto īpašumu vērsto piedziņu, ja parādnieks ir ierosinājis procedūru lietas izskatīšanai pēc būtības, lai konstatētu minēto negodīgo raksturu.

32 Tādējādi, atgādinot viedokli, kas izklāstīts ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumos lietā *Aziz* (2013. gada 14. marta spriedums lietā C-415/11), *Juzgado de Primera Instancia n° 17 de Palma de Mallorca* apstiprināja, ka šāda procesuālā kārtība varētu izrādīties pretēja Direktīvā 93/13 noteiktajai sistēmai, kura šajā jomā ir interpretēta Tiesas pastāvīgajā judikatūrā (skat. 2000. gada 27. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-240/98 līdz C-244/98 *Océano Grupo Editorial* un *Salvat Editores*, *Recueil*, I-4941. lpp.; 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-168/05 *Mostaza Claro*, Krājums, I-10421. lpp.; 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-243/08 *Pannon GSM*, Krājums, I-4713. lpp., un iepriekš minēto spriedumu lietā *Banco Español de Crédito*). No tā izrietot, ka valsts tiesai vienmēr ir jāvērtē direktīvas piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgais raksturs, ja tās rīcībā ir vajadzīgais tiesiskais un faktiskais pamatojums.

33 Turklāt *Juzgado de Primera Instancia n° 17 de Palma de Mallorca* uzskatīja, ka pamatlietas izskatīšanā radās citi jautājumi, kas it īpaši attiecas uz "negodīga noteikuma" interpretāciju, ņemot vērā minētās direktīvas 3. panta 1. un 3. punktu, kā arī tās pielikuma 1. punkta e) un g) apakšpunktu un 2. punkta a) apakšpunktu. Neesot skaidri zināms, vai noteikums, kas ir pamatlietas priekšmets un attiecas uz hipotekārā kredīta pirmstermiņa atmaksu, ir saderīgs ar šiem noteikumiem.

34 Šādos apstākļos *Juzgado de Primera Instancia n° 17 de Palma de Mallorca* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Spānijas uz ieķīlāto īpašumu vērstajā piedziņas procesā ir ievērotas [Direktīvas 93/13] 7. panta prasības, ja tas neļauj kā lemšanas kritēriju piedziņas uzsākšanai tiesai pēc savas ierosmes pārbaudīt līguma noteikumu par ieķīlātā īpašuma pirmstermiņa prasījuma tiesību iestāšanos pēc vienpusēja bankas pieprasījuma, ja tā šo līguma noteikumu uzskata par negodīgu pašu par sevi un arī attiecībā uz tā konkrēto piemērojamību lietas apstākļos, jo minētais noteikums ir nepieciešams, lai profesionālais aizdevuma sniedzējs varētu iedarbināt minēto privileģēto piedziņas līdzekli?

2) Saistībā ar to pašu [Direktīvas 93/13] 7. pantu – kādai jābūt (dalībvalsts) tiesas rīcības brīvībai attiecībā uz šo līguma noteikumu, ja tai ir jāizdod rīkojums par piedziņas, kas vērsta uz ieķīlāto īpašumu, procedūras uzsākšanu?

3) Vai līguma noteikumu pašu par sevi un arī attiecībā uz tā konkrēto piemērojamību lietas apstākļos var uzskatīt par negodīgu, raugoties no [Direktīvas 93/13] 3. panta 1. un 3. punkta viedokļa un tās pielikuma 1. punkta e) un g) apakšpunkta un 2. punkta a) apakšpunkta viedokļa, ja tas ļauj aizdevējai finanšu iestādei vienpusēji lauzt aizdevuma līgumu pilnīgi objektīvu iemeslu dēļ, no kuriem daži nav saistīti ar pašu līgumu, un šajā izskatāmajā lietā četru hipotekārā aizdevuma daļu nenomaksas dēļ?"

35 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2013. gada 20. jūnija rīkojumu lietas C-537/12 un C-116/13 tika apvienotas vienā rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī kopējai sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

36 Saskaņā ar Reglamenta 99. pantu, ja uzdotais prejudiciālais jautājums ir identisks jautājumam, par kuru Tiesa jau ir sniegusi nolēmumu, ja atbilde uz šādu jautājumu skaidri izriet no judikatūras vai ja atbilde uz uzdoto prejudiciālo jautājumu nerada nekādas pamatotas šaubas, Tiesa pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas jebkurā brīdī var lemt, izdodot motivētu rīkojumu.

37 Minētais pants ir jāpiemēro šajās apvienotajās lietās.

Par abiem prejudiciālajiem jautājumiem lietā C-537/12 un par abiem pirmajiem prejudiciālajiem jautājumiem lietā C-116/13

38 Ar šiem jautājumiem, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā izskatāmais, kas par izpildi atbildīgajai tiesai piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā neļauj ne pēc savas ierosmes, ne pēc patērētāja pieteikuma izvērtēt līgumā, no kura izriet pieprasītais parāds, ietverta noteikuma, kas ir izpildraksta pamatā, negodīgo raksturu, nedz arī veikt pagaidu pasākumus, lai nodrošinātu tiesas, kura atbilstoši izskata lietu pēc būtības un kurai ir kompetence pārbaudīt šāda noteikuma negodīgo raksturu, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti.

39 Šajā ziņā pastāvīgā judikatūra ir tāda, ka ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas vājākā pozīcijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 44. punkts).

40 Ņemot vērā šādu vājāku pozīciju, šīs direktīvas 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgi noteikumi patērētājiem nav saistoši. Kā izriet no judikatūras, šī ir imperatīva norma, kas ir vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, ko līgums nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar reālu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 45. punkts).

41 Šādā saistībā Tiesa jau vairākkārt ir nospriedusi, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jāvērtē direktīvas piemērošanas jomā ietilpstoša līguma noteikuma negodīgais raksturs un, to veicot, ir jāizlīdzina starp patērētāju un pārdevēju vai piegādātāju pastāvošā nelīdzsvarotība, ja tās rīcībā ir vajadzīgais tiesiskais un faktiskais pamatojums (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 46. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 Turklāt Tiesa nosprieda, ka Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā izskatāmais, kas tiesai, kura izskata pieteikumu par maksājuma rīkojuma izdošanu, neļauj pēc savas ierosmes *in limine litis* vai kādā citā procesa stadijā, lai gan tās rīcībā ir visi vajadzīgie tiesiskie un faktiskie elementi, izvērtēt pārdevēja vai piegādātāja un patērētāja noslēgtajā līgumā ietverta noteikuma par nokavējuma procentiem negodīgumu, ja patērētājs nav cēlis iebildumus (iepriekš minētais spriedums lietā *Banco Español de Crédito*, 57. punkts).

43 Turklāt iepriekš minētā sprieduma lietā *Aziz* 64. punktā Tiesa uzskatīja, ka šī direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, atbilstoši kuram, lai gan tajā nav paredzēta iespēja piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā izvirzīt iebildumus par līguma noteikuma, kas ir izpildes raksta pamatā, negodīgo raksturu, tiesai, kura izskata lietu pēc būtības un kurai ir kompetence vērtēt šāda noteikuma negodīgo raksturu, nav atļauts veikt pagaidu pasākumus, tostarp apturēt minēto izpildes procedūru, ja šādu pasākumu veikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu tās galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti.

44 Šādos apstākļos ir jānorāda, ka no šīs judikatūras skaidri izriet atbilde, kas sniedzama uz prejudiciālajiem jautājumiem, ciktāl tie būtībā attiecas uz tiesas juridisko pilnvaru definēšanu atbilstoši minētajai direktīvai, lai atļautu uz ieķīlāto īpašumu vērstās piedziņas procedūras uzsākšanu saskaņā ar tādu pašu procesuālo sistēmu, kādu Tiesa analizēja iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aziz*.

45 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka, tā kā valsts tiesībās paredzētie piespiedu piedziņas mehānismi nav saskaņoti, īstenošanas noteikumi attiecībā uz, pirmkārt, piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā pieļaujamajiem iebildumu pamatiem un, otrkārt, par izpildi atbildīgajai tiesai šajā stadijā piešķirtajām pilnvarām, lai izvērtētu ar patērētājiem noslēgto līgumu noteikumus, ir noteikti dalībvalstu iekšējā tiesību sistēmā saskaņā ar dalībvalstu procesuālās autonomijas principu, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas valsts tiesībām pakļautas situācijas (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas patērētājiem piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (pēc analoģijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Aziz*, 50. punkts).

46 Runājot par līdzvērtības principu, jānorāda, ka Tiesas rīcībā nav neviena pierādījuma, kas tai radītu šaubas par pamatlietās izskatāmā tiesiskā regulējuma atbilstību šim principam.

47 No lietas materiāliem izriet, ka Spānijas procesuālo tiesību sistēma neļauj par izpildi atbildīgajai tiesai piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā ne pēc savas ierosmes, ne pēc kādas puses pieteikuma analizēt līgumu, no kura izriet parāds, kas pieprasīts dažādu nepārprotamu iebildumu pamatu dēļ, nedz arī veikt pagaidu pasākumus, lai nodrošinātu tiesas, kura izskata lietu pēc būtības, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti, ne tikai pēdējai vērtējot pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtajā līgumā ietvertā noteikuma negodīgo raksturu atbilstoši Direktīvas 93/13 6. pantam, bet arī pārbaudot šāda noteikuma neatbilstību valsts sabiedriskās kārtības tiesību normām, kas iesniedzējtiesai tomēr ir jāvērtē.

48 Runājot par efektivitātes principu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ikviens gadījums, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālā tiesību norma padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina Savienības tiesību piemērošanu, ir jāanalizē, ņemot vērā šīs tiesību normas nozīmi visā procesā, tā norisi un īpatnības dažādās valsts instancēs (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 53. punkts).

49 Šajā lietā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 695. pantu piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā persona, pret kuru ir vērsta izpilde, var celt iebildumus pret izpildi tikai tad, ja tie ir pamatoti ar nodrošinājuma vai nodrošinātā prasījuma dzēšanu vai kļūdu pieprasītās summas aprēķinā, ja nodrošinātais prasījums atbilst beigu bilancei kreditora, kas prasa veikt izpildi, un personas, pret kuru ir vērsta izpilde, savstarpējo saistību aprēķinā vai arī ja pastāv cita hipotēka vai nodrošinājums, kas ir reģistrēts pirms attiecīgās tiesvedības pamatā esošā nodrošinājuma.

50 Saskaņā ar Civilprocesa likuma 698. pantu jebkurš cits parādnieka izvirzīts iebildums, tostarp iebildumi, kas saistīti ar dokumenta, no kura izriet parāds, spēkā neesamību, kā arī prasījuma tiesību iestāšanos, prasījuma noteiktību, dzēšanu vai apmēru, tiek izskatīts, pieņemot atbilstošu nolēmumu un neapturot vai neizbeidzot šajā nodaļā paredzēto izpildes procedūru.

51 Turklāt saskaņā ar Hipotekārā likuma 131. pantu lūguma par hipotēkas atzīšanu par spēkā neesošu sākotnējā reģistrācija vai citi ieraksti, kas nav pamatoti ar vienu no gadījumiem, kad var tikt apturēta izpilde, tiek atcelti saskaņā ar šī likuma 133. pantā minēto atcelšanas rīkojumu, ja tie ir izdarīti pēc papildu atzīmes par izziņas par apgrūtinājuma reģistrēšanu izsniegšanu.

52 Tomēr no šīm norādēm izriet, ka Spānijas procesuālo tiesību sistēmā ar hipotēku nodrošināta īpašuma galīgajai atsavināšanai trešajai personai vienmēr ir neatgriežams raksturs, pat ja noteikuma, ko patērētājs ir apstrīdējis tiesā, kas izskata lietu pēc būtības, negodīgais raksturs izraisītu piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūras spēkā neesamību, izņemot gadījumu, ja attiecīgais patērētājs pirms minētās papildu piezīmes ir izdarījis pagaidu ierakstu par izteikto lūgumu atzīt hipotēku par spēkā neesošu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 57. punkts).

53 Šajā ziņā tomēr ir jākonstatē, ka, ņemot vērā pamatlietā aplūkotās piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūras norisi un īpatnības, šāda iespējamība ir uzskatāma par mazticamu, jo ir ievērojams risks, ka attiecīgais patērētājs tam paredzētajā termiņā neveiks minēto pagaidu reģistrāciju vai nu tāpēc, ka attiecīgā izpildes procedūra noris pārāk ātri, vai arī tāpēc, ka viņš nezina vai neapzinās savu tiesību apjomu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 58. punkts).

54 Tomēr, kā Tiesa jau ir nospriedusi iepriekš minētā sprieduma lietā *Aziz* 59. punktā, šāda procesuālā kārtība var apdraudēt Direktīvā 93/13 paredzētās aizsardzības efektivitāti, ciktāl atbilstoši tai tiesai, kura izskata lietu pēc būtības un kurā patērētājs ir cēlis iebildumus par līguma noteikuma, kas ir izpildraksta pamatā, negodīgo raksturu, nav iespējas veikt pagaidu pasākumus, lai apturētu piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūru vai to izbeigtu, ja šādu pasākumu veikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu tās galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti.

55 Tāpat ir jākonstatē, ka šāda procesuālā kārtība, – ciktāl atbilstoši tai arī par izpildi atbildīgajai tiesai nav iespējas ne pēc savas ierosmes, ne pēc patērētāja pieteikuma izvērtēt līguma, no kura izriet pieprasītais parāds, noteikuma, kas šajā gadījumā ir izpildraksta pamatā, negodīgo raksturu, nedz arī veikt pagaidu pasākumus, lai apturētu piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūru vai to izbeigtu, ja šādu pasākumu veikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesas, kura izskata lietu pēc būtības un kurā patērētājs ir norādījis uz šādu noteikuma negodīgo raksturu, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti, – var apdraudēt Direktīvā 93/13 paredzētās aizsardzības efektivitāti.

56 Kā ir lēmusi Tiesa, nepastāvot šai iespējai, visos gadījumos, kad tāpat kā pamatlietās piedziņas vēršana uz ar hipotēku nodrošinātu nekustamo īpašumu ir veikta pirms tiesas, kas izskata lietu pēc būtības, nolēmuma pasludināšanas, ar kuru atzīts hipotēkas pamatā esošā līguma noteikuma negodīgais

raksturs un līdz ar to par spēkā neesošu atzīta arī izpildes procedūra, šis nolēmums ļautu nodrošināt minētajam patērētājam vienīgi vēlāku aizsardzību un vienīgi zaudējumu atlīdzības veidā, kas būtu nepilnīga un nepietiekama un, pretēji Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktā paredzētajam, nebūtu nedz adekvāts, nedz efektīvs līdzeklis, lai novērstu šāda noteikuma izmantošanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 60. punkts).

57 Vēl jo vairāk tas attiecas uz gadījumu, ja, kā tas ir pamatlietās, īpašums, kas ir bijis hipotekārā nodrošinājuma priekšmets, ir cietušā patērētāja un viņa ģimenes locekļu mājoklis, jo šāds patērētāju tiesību aizsardzības mehānisms, kas ir ierobežots tikai ar zaudējumu un procentu samaksu, neļauj novērst galīgo un neatgriezenisko minētā mājokļa zaudēšanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 61. punkts).

58 Pārdevējam vai piegādātājam atliek tikai ierosināt šādu piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūru, ja ir izpildīti tam nepieciešamie nosacījumi, lai liegtu patērētājam Direktīvā 93/13 paredzēto aizsardzību, kas ir pretrunā arī Tiesas judikatūrai, kurā ir noteikts, ka saskaņā ar valsts tiesībām starp pārdevēju vai piegādātāju un patērētāju noritošo tiesas procesu īpašās iezīmes nedrīkst būt faktors, kas varētu ietekmēt saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem nodrošināto tiesisko aizsardzību (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 62. punkts).

59 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka pamatlietā izskatāmais Spānijas tiesiskais regulējums nešķiet atbilstošs efektivitātes principam, jo tas piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrās, kuras ir ierosinājuši pārdevēji vai piegādātāji un kuros patērētāji ir atbildētāji, padara neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtina šajā direktīvā paredzētās patērētāju aizsardzības piemērošanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 63. punkts).

60 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz abiem jautājumiem lietā C-537/12 un uz abiem pirmajiem jautājumiem lietā C-116/13 ir jāatbild, ka Direktīva 93/13 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā izskatāmais, atbilstoši kuram par izpildi atbildīgajai tiesai piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā nav atļauts ne pēc savas ierosmes, ne pēc kādas puses pieteikuma izvērtēt līguma, no kura izriet pieprasītais parāds, noteikuma, kas ir izpildes raksta pamatā, negodīgo raksturu, nedz arī veikt pagaidu pasākumus, tostarp apturēt minēto izpildes procedūru, ja šādu pasākumu veikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesas, kura atbilstoši izskata lietu pēc būtības un kurai ir kompetence pārbaudīt šāda noteikuma negodīgo raksturu, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti.

Par trešo prejudiciālo jautājumu lietā C-116/13

61 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā lūdz sniegt precizējumus par Direktīvas 93/13 3. panta 1. un 3. punkta, kā arī tās pielikuma 1. punkta e) un g) apakšpunkta un 2. punkta a) apakšpunkta interpretāciju, lai novērtētu tā noteikuma negodīgumu, kas ir pamatlietas priekšmets un kas attiecas uz "hipotekārā kredīta pirmstermiņa atmaksu".

62 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Aziz* Tiesai bija jāatbild uz līdzīgu pieprasījumu, lai valsts tiesa it īpaši varētu pārbaudīt noteikuma par ilgtermiņa hipotekāro aizdevuma līgumu pirmstermiņa izbeigšanu negodīgo raksturu. Līdz ar to atbilde uz šo jautājumu skaidri izriet no apsvērumiem, kas izklāstīti šajā spriedumā.

63 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tā ir kompetenta interpretēt gan jēdzienu "negodīgs noteikums", kas minēts Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā un tās pielikumā, gan arī kritērijus, kurus valsts tiesa var piemērot vai kuri tai ir jāpiemēro līguma noteikuma vērtējumā, ņemot vērā šīs direktīvas normas un ievērojot, ka minētajai tiesai, ņemot vērā šos kritērijus, ir jālemj, kā kvalificējams konkrētais līguma noteikums, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus. No tā izriet, ka Tiesai savā atbildē iesniedzējtiesai

ir tikai jāsniedz norādes, kas šai pēdējai ir jāņem vērā, lai vērtētu attiecīgā noteikuma negodīgo raksturu (skat. 2012. gada 26. aprīļa spriedumu lietā C-472/10 *Invitel*, 22. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Aziz*, 66. punkts).

64 Līdz ar to ir jānorāda, ka minētās direktīvas 3. panta 1. punktā, kurā ir atsauce uz labticību un ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam, tikai abstrakti ir definēti elementi, kuru dēļ individuāli neapspriestu līguma noteikumu var uzskatīt par negodīgu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 67. punkts).

65 Kā Tiesa jau ir precizējusi, tas, vai kāds līguma noteikums rada "ievērojamu nelīdzsvarotību" pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, par sliktu patērētājam, ir nosakāms, tostarp ņemot vērā tiesību normas, kas atbilstoši valsts tiesībām būtu piemērojamas, ja starp pusēm nebūtu attiecīgas vienošanās. Tikai veicot šādu salīdzinošu analīzi, valsts tiesa varēs izvērtēt, vai un attiecīgā gadījumā – kādā mērā patērētājam, piemērojot līgumu, tiek radīts neizdevīgāks tiesiskais stāvoklis salīdzinājumā ar spēkā esošajos valsts tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem. Tāpat tādēļ būtu jāvērtē arī tiesiskais stāvoklis, kādā attiecīgais patērētājs atrodas, ņemot vērā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētos līdzekļus, kas ir tā rīcībā, lai izbeigtu negodīgo noteikumu izmantošanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 68. punkts).

66 Attiecībā uz to, kādos apstākļos "pretēji prasībai pēc godprātības" rodas šāda nelīdzsvarotība, ir jākonstatē, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru valsts tiesai šajā ziņā ir jāpārbauda, vai pārdevējs vai piegādātājs, godīgi un līdzvērtīgi izturoties pret patērētāju, varēja pamatoti pieņemt, ka patērētājs būtu piekritis attiecīgajam noteikumam arī tad, ja tas būtu ticis individuāli apspriests (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 69. punkts).

67 Šajā kontekstā ir arī jāatgādina, ka pielikums, uz kuru ir atsauce Direktīvas 93/13 3. panta 3. punktā, ir tikai indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Aziz*, 70. punkts).

68 It īpaši šī pielikuma 1. punkta e) un g) apakšpunktā ir minēti noteikumi, kuru mērķis ir, pirmkārt, pieprasīt patērētājam, kurš nespēj izpildīt savas saistības, maksāt neproporcionāli lielu kompensāciju un, otrkārt, ļaut pārdevējam vai piegādātājam pārtraukt beztermiņa līguma darbību bez pamatota paziņojuma, ja vien šādai darbībai nav nopietna pamata. Turklāt minētā pielikuma 2. punkta a) apakšpunktā ir precizēts, ka pielikuma 1. punkta g) apakšpunkts neskar noteikumus, ar kuriem finanšu pakalpojumu piegādātājs atstāj sev tiesības bez paziņošanas vienpusēji izbeigt beztermiņa līguma darbību, ja tam ir pamatots iemesls, ar nosacījumu, ka šim piegādātājam ir nekavējoties par to jāinformē otra līguma puse vai puses.

69 Ņemot vērā šos kritērijus, *Juzgado de Primera Instancia n° 17 de Palma de Mallorca* ir jāvērtē tāda noteikuma par hipotekārā kredīta pirmstermiņa atmaksu negodīgais raksturs, uz kuru attiecas pamatlieta un kurā noteikts, ka kredītiestāde var vienpusēji lauzt uz noteiktu laiku noslēgtus aizdevuma līgumus un tādējādi pieprasīt neatmaksātās pamatsummas un procentu atmaksu, ja parādnieks nav ievērojis savas līgumsaistības noteiktā laikposmā.

70 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka iesniedzējtiesai it īpaši ir jāpārbauda, vai pārdevēja vai piegādātāja iespēja vienpusēji lauzt līgumu ir atkarīga no tā, ka patērētājs nav izpildījis vienu no saviem pienākumiem, kam ir būtiska nozīme attiecīgajās līgumattiecībās, vai šī iespēja ir paredzēta gadījumos, kad šādai līguma neizpildei ir pietiekami nopietns raksturs attiecībā pret aizdevuma ilgumu un summu vai minētā iespēja ietver atkāpi no tām tiesību normām, kuras būtu jāpiemēro, ja starp pusēm nepastāvētu vienošanās, tādējādi, ņemot vērā tā rīcībā esošos procesuālos līdzekļus, apgrūtinot patērētāja iespēju vērsties tiesā un tā tiesību uz aizstāvību izmantošanu, un to, vai valsts tiesībās ir paredzēti adekvāti un efektīvi līdzekļi, kas ļautu patērētājam, kam tiek piemērots šāds līguma noteikums, novērst šīs aizdevuma līguma vienpusējas izbeigšanas sekas (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Aziz*, 73. un 75. punkts).

71 Tādējādi, ņemot vērā visus šos apsvērumus, uz trešo jautājumu lietā C-116/13 ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 3. panta 1. un 3. punkts un tās pielikuma 1. punkta e) un g) apakšpunkts un 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai izvērtētu noteikuma par hipotekārā kredīta pirmstermiņa atmaksu negodīgo raksturu, būtiska nozīme ir:

— tam, vai pārdevēja vai piegādātāja iespēja vienpusēji lauzt līgumu ir atkarīga no tā, ka patērētājs nav izpildījis vienu no saviem pienākumiem, kam ir būtiska nozīme attiecīgajās līgumattiecībās,

— tam, vai šī iespēja ir paredzēta gadījumos, kad šādai līguma neizpildei ir pietiekami nopietns raksturs attiecībā pret aizdevuma ilgumu un summu,

— tam, vai minētā iespēja ietver atkāpi no tām tiesību normām, kuras būtu jāpiemēro, ja starp pusēm nepastāvētu vienošanās, tādējādi, ņemot vērā tā rīcībā esošos procesuālos līdzekļus, apgrūtinot patērētāja iespēju vērsties tiesā un tā tiesību uz aizstāvību izmantošanu, un

— tam, vai valsts tiesībās ir paredzēti adekvāti un efektīvi līdzekļi, kas ļauj patērētājam, kam tiek piemērots šāds līguma noteikums, novērst aizdevuma līguma vienpusējas izbeigšanas sekas.

Iesniedzējtiesai tas ir jāvērtē, ņemot vērā visus šīs lietas konkrētos apstākļus.

Par tiesāšanās izdevumiem

72 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīva 93/13/EEK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā izskatāmais, atbilstoši kuram par izpildi atbildīgajai tiesai piedziņas vēršanas uz hipotēkas objektu procedūrā nav atļauts ne pēc savas ierosmes, ne pēc kādas puses pieteikuma izvērtēt līguma, no kura izriet pieprasītais parāds, noteikuma, kas ir izpildraksta pamatā, negodīgo raksturu, nedz arī veikt pagaidu pasākumus, tostarp apturēt minēto izpildes procedūru, ja šo pasākumu veikšana ir nepieciešama, lai nodrošinātu tiesas, kura atbilstoši izskata lietu pēc būtības un kurai ir kompetence pārbaudīt šāda noteikuma negodīgo raksturu, galīgā nolēmuma pilnīgu efektivitāti;

2) Direktīvas 93/13 3. panta 1. un 3. punkts un tās pielikuma 1. punkta e) un g) apakšpunkts un 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai izvērtētu pamatlietā izskatāmā noteikuma par hipotekārā kredīta pirmstermiņa atmaksu negodīgo raksturu, būtiska nozīme ir:

— tam, vai pārdevēja vai piegādātāja iespēja vienpusēji izbeigt līgumu ir atkarīga no tā, ka patērētājs nav izpildījis vienu no saviem pienākumiem, kam ir būtiska nozīme attiecīgajās līgumattiecībās,

— tam, vai šī iespēja ir paredzēta gadījumos, kad šādai līguma neizpildei ir pietiekami nopietns raksturs attiecībā pret aizdevuma ilgumu un summu,

— **tam, vai minētā iespēja ietver atkāpi no tām tiesību normām, kuras jāpiemēro, ja starp pusēm nepastāvētu vienošanās, tādējādi, ņemot vērā tā rīcībā esošos procesuālos līdzekļus, apgrūtinot patērētāja iespēju vērsties tiesā un tā tiesību uz aizstāvību izmantošanu, un**

— **tam, vai valsts tiesībās ir paredzēti adekvāti un efektīvi līdzekļi, kas ļauj patērētājam, kam tiek piemērots šāds līguma noteikums, novērst aizdevuma līguma vienpusējas izbeigšanas sekas.**

Iesniedzējtiesai tas ir jāvērtē, ņemot vērā visus šīs lietas konkrētos apstākļus.

[Paraksti]